

[Per Hækkerup.]

til de sociale, til de kulturelle og til de økonomiske områder. Lønmodtagerne må i stigende grad gøres til medarbejdere i produktionen, ikke blot som mennesker, man bestemmer over og disponerer over, men som mennesker, man samarbejder med, træffer beslutninger sammen med og disponerer sammen med. Jeg tror, at hvis man vil kalde på det bedste og det meste, der kan ydes hos borgerne i Danmark, vil det heller ikke på dette felt være muligt, at man holder grupper af borgere uden for reel medindflydelse på det, der afgør deres daglige tilværelse. Derfor er der her efter min opfattelse et særdeles vigtigt punkt, en særdeles vigtig opgave. Demokratiet, der har gjort også lønmodtagerne til ligeberettigede borgere med hensyn til afgørelsen af, hvordan stat og kommune skal styres, kan ikke stoppes ved fabriksporten, kan ikke standse dér og kan ikke acceptere den ordning, vi har indtil nu, at bestemmelsesretten over produktionslivet ligger hos dem, der er de juridiske ejere af produktionsmidlerne. Også her må man drage sine medarbejdere ind i en medindflydelse og et medansvar. Den politik, som netop søger at skabe fundamentet for, at de enkelte mennesker gennem sikkerhed kan nå til frihed — og sikkerheden i økonomisk henseende er en forudsætning for, at man kan nyde frihedsgoderne — den politik, som søger at kalde på medarbejderskabet hos alle borgere i Danmark og ikke lukker nogen ude fra reel indflydelse på det økonomiske liv, denne politik har som modstykke de to oppositionspartiets fælles politik, en politik, der, som jeg nævnte det, har spillet fallit allerede for tredive år siden, og en politik, der udmærker sig ved, at den fornægter fællesskabet, at den vil indskrænke fællesskabet og i stedet appellere til den mere snævre egoisme — jeg vil ikke sige skatteborgeregoisme, for det begrænser sig ikke til det område, men den mere snæversynede egoisme. Jeg tror, det er rigtigt at bygge på samarbejde og på medarbejderskab og ikke på egoisme.

Erik Eriksen: Jeg tror egentlig, at jeg er i stand til at svare forholdsvis kort. En hel del af de problemer, vi har drøftet i disse dage, vender vi jo senere tilbage til. Men jeg

vil gerne, også for at gøre et godt indtryk på regeringsbænkene, indlede med en kompliment til den højtærede statsminister. Jeg tror, der er almindelig enighed om inden for oppositionen, at den højtærede statsminister er en god advokat for en i øvrigt dårlig regering. Man kan ikke lade være med at sige: tænk, om det havde været, skal vi sige en af retsforbundets ministre, der skulle op og principielt forsvare det, vi har drøftet i disse dage vedrørende den samlede regeringspolitik; den opgave ville næsten have været uløselig. Derfor tror jeg, der er bred enighed om, at det kun kan gøres af en socialdemokrat, kun kan gøres af en mand med det format, det lune og den behændighed, den højtærede statsminister er i besiddelse af.

Ellers tør jeg nok antyde, at denne debats forløb har afsløret en temmelig åbenlyst ringe interesse for regeringens åbningstale. Efter at jeg i går til det ærede medlem hr. Per Hækkerup havde sagt, at det var da heldigt, at han havde fået oppositionens forslag og fællesudtalelse forelagt inden denne debat, for det prægede hans udtalelser, lagde jeg mærke til, at det ærede medlem hr. A. C. Normann som radikal ordfører gang på gang brugte den vending, at han skulle ikke sige meget eller tale længe om oppositionens forslag. Alligevel, tør jeg nok antyde, blev resultatet, at det ærede medlem anvendte en altovervejende del af sin tid til at motivere sin stilling til og sit syn på oppositionens forslag. Jeg tror egentlig, jeg tør sige temmelig sikkert, at i de efterhånden mange år, jeg har haft mit arbejde i det høje ting, mindes jeg ikke noget tilsvarende under en politisk debat, jeg mindes det ikke. Alt dette bekræfter for mig, at det er lykkedes oppositionen at røre ved noget centralt i fremtidens politik. Det er jo sådan, at den høje regerings synspunkter, således som de er ridset op i åbningstalen, har regeringsordførerne næsten ikke beskæftiget sig med, og når de gjorde det, var det kun i almindelige vendinger om tilslutning og forståelse og naturligvis også med tak, og denne tak følte på en måde, som mindede om det gamle ord om, at det var det, smedens kat døde af.

Må jeg derefter gøre nogle bemærkninger om det, der er sagt om forsvarsforslaget, og sige det på den måde, at meget tyder på, at man fra alle sider på nær det radikale